

Józef Kobos

Wewnętrzny System Oceny Jakości Kształcenia w ramach Procesu Bolońskiego

Forum Bibliotek Medycznych 4/1 (7), 117-121

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Józef Kobos
Łódź - UM

WEWNĘTRZNY SYSTEM OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W RAMACH PROCESU BOŁOŃSKIEGO

Wdrażany model kształcenia studentów w uczelniach medycznych w większym stopniu musi uwzględniać problemy zdrowotne społeczeństwa tych, którzy są odbiorcami usług medycznych, a także przyszłych pracodawców tj. Zakładów Opieki Zdrowotnej. Absolwenci opuszczający obecnie uczelnie medyczne, powinni mieć świadomość, iż wiedza z dziedzin medycznych dezaktualizuje się bardzo szybko. Dlatego konieczne jest, żeby w procesie edukacji kształtować u studentów umiejętność samodzielnego uczenia się i doksztalcania.

Aby programy i proponowane w nich treści były realizowane zgodnie z przyjętymi założeniami, konieczne jest również stworzenie skutecznego systemu oceny jakości (ewaluacji) kształcenia i warunków w jakich to kształcenie się odbywa. Jak już zaznaczyłem w artykule wprowadzającym Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) opracowało „Standardy i wskazówki dotyczące jakości kształcenia w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego”. W oparciu o te wskazówki, standardy oceny jakości w instytucjach szkolnictwa wyższego podzielono na standardy wewnętrzne i zewnętrzne.

Niezależne instytucje takie jak przede wszystkim, Polska Komisja Akredytacyjna (PKA), a także Krajowa Rada Akredytacyjna Szkolnictwa Medycznego oraz tzw. Komisje Branżowe, odpowiedzialne są za zewnętrzne zapewnienie jakości kształcenia w naszym kraju. Obowiązkiem każdej uczelni jest wewnętrzne zapewnienie i podnoszenie jakości realizowanego w tej uczelni kształcenia. Zadaniem PKA, w ramach nowych regulacji, będzie przede wszystkim, ocena sprawności wewnętrznego systemu oceny jakości kształcenia uczelni poddanej ewaluacji.

Wewnętrzne standardy oceny jakości obejmują:

Politykę oraz procedury zapewnienia jakości

Zatwierdzanie, monitoring oraz okresowy przegląd programów i ich efektów

Ocenianie studentów

Zapewnienie jakości kadry dydaktycznej

Zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów

Systemy informacyjne

Publikowanie informacji

Dział „Polityka oraz procedury zapewnienia jakości” opisuje relacje pomiędzy działalnością dydaktyczną, badawczą, a usługową danej instytucji, strategię instytucji w zakresie jakości i standardów, organizację systemu zapewnienia jakości, zaangażowanie studentów w zapewnieniu jakości oraz sposoby wdrażania, monitorowania i korygowania polityki

Dział „Zatwierdzanie, monitoring oraz okresowy przegląd programów i ich efektów” uwzględnia: rozwój i publikację zamierzonych efektów kształcenia, konstrukcję oraz treść programów nauczania, dostępność odpowiednich zasobów wspomagających naukę, monitorowanie postępu oraz osiągnięć studentów, okresowe przeglądy programów, opinie zwrotne od pracodawców i innych organizacji oraz udział studentów w działaniach dotyczących zapewnienia jakości

W ramach działu „Ocenianie studentów” oraz „Zapewnienie jakości kadry dydaktycznej” należy dokonać sprawdzenia czy: kadra dydaktyczna dysponuje pełną wiedzą i znajomością wykładanego przedmiotu oraz doświadczeniem i umiejętnościami niezbędnymi do skutecznego przekazywania wiedzy, a także ma dostęp do opinii na temat efektywności własnej pracy. Należy także zwrócić uwagę, aby kadra dydaktyczna miała możliwość rozwijania i poszerzenia swojej wiedzy i umiejętności.

W ramach działu „Zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów” należy dokonać oceny, czy zapewnione są odpowiednie zasoby do nauki takie jak: odpowiednia liczba zalecanych podręczników i publikacji naukowych, a także wsparcie ze strony opiekunów naukowych i doradców.

Dział „Systemy informacyjne” powinien obejmować informacje dotyczące: postępów oraz wyników osiąganych przez studentów, zdolność zatrudnienia wśród absolwentów, zadowolenie studentów z programów nauczania, skuteczność wykładowców, dostępne zasoby naukowe i ich koszt oraz własne mierniki efektywności pracy danej instytucji

W ramach działu „Publikowanie informacji” istotne jest aby instytucje przekazywały informacje na temat oferowanych przez siebie programów, efektów kształcenia, stosowanych procedur w zakresie kształcenia oraz dostępnych dla studentów możliwości nauki.

W oparciu o przedstawione powyżej założenia i zasady w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi utworzono System Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia, w ramach którego został powołany Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia, Biuro Zespołu oraz Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia. W stosownych uchwałach Senatu Naszej Uczelni określono także wzajemne relacje pomiędzy tymi zespołami oraz zasady przekazywania informacji, a także sprawozdawczości.

Poniżej przedstawiam w zarysie główne elementy systemu oraz podstawowe zadania Systemu.

System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi tworzą:

- Pełnomocnik Rektora ds. Krajowej Struktury (Ram) Kwalifikacji i Jakości Kształcenia,

- Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Katedra Nauk Humanistycznych UM w Łodzi,
- Akademickie Biuro Karier UM w Łodzi,
- Biuro ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na UM w Łodzi.

W skład Uczelnianego Zespołu wchodzi:

- Prorektor ds. Nauczania i Wychowania,
- Pełnomocnik Rektora ds. Krajowej Struktury (Ram) Kwalifikacji i Jakości Kształcenia (jako Przewodniczący),
- Przedstawiciele Wydziałów UM w Łodzi (po jednym z każdego Wydziału),
- Przedstawiciele Studentów(po jednym z każdego Wydziału),
- dwóch przedstawicieli Doktorantów UM w Łodzi.

Skład osobowy Uczelnianego Zespołu powołuje zarządzeniem Rektor UM w Łodzi.

W skład Wydziałowych Zespołów wchodzi:

- przedstawiciele nauczycieli akademickich z zachowaniem zasady reprezentatywności kierunków kształcenia na danym Wydziale,
- przedstawiciele Studentów z zachowaniem zasady reprezentatywności kierunków kształcenia na danym Wydziale,
- jeden przedstawiciel Doktorantów UM w Łodzi.

Skład osobowy Wydziałowych Zespołów powołuje Dziekan, po uzyskaniu opinii odpowiedniej Rady Wydziału. W skład Wydziałowych Zespołów nie mogą wchodzić osoby powołane do komisji programowo-dydaktycznych

Do zadań Uczelnianego Zespołu ds.ZJK należy:

- opracowanie polityki systematycznego doskonalenia jakości kształcenia w uczelni;
- tworzenie skutecznych, przejrzystych, powszechnie dostępnych procedur odnoszących się do:
 - zatwierdzania, monitoringu oraz okresowego przeglądu programów kształcenia i ich efektów,
 - oceniania studentów,
 - doskonalenia jakości kadry dydaktycznej,
 - monitorowania zasobów wspierających kształcenie oraz środków wsparcia dla studentów,
 - gromadzenia, opracowania, analizy, interpretacji oraz wykorzystania danych dotyczących działalności dydaktycznej i jej efektów,
 - form i sposobów publikowania informacji o wskazanych w pkt 2 lit. a-e aspektach działalności dydaktycznej uczelni;
- monitorowanie różnych aspektów działalności dydaktycznej uczelni oraz inicjowanie działań zmierzających do doskonalenia jakości kształcenia

Zadania Wydziałowego Zespołu ds. ZJK to:

sporządzanie, zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu, sprawozdanie z oceny własnej, stanowiące wynik ewaluacji jakości kształcenia na Wydziale i przedstawia je Dziekanowi oraz Uczelnianemu Zespołowi.

Oceniając jakość kształcenia na Wydziale, Wydziałowy Zespół bierze pod uwagę wyniki wydziałowych ankiet studenckich, uwzględniające opinie studentów i doktorantów na temat:

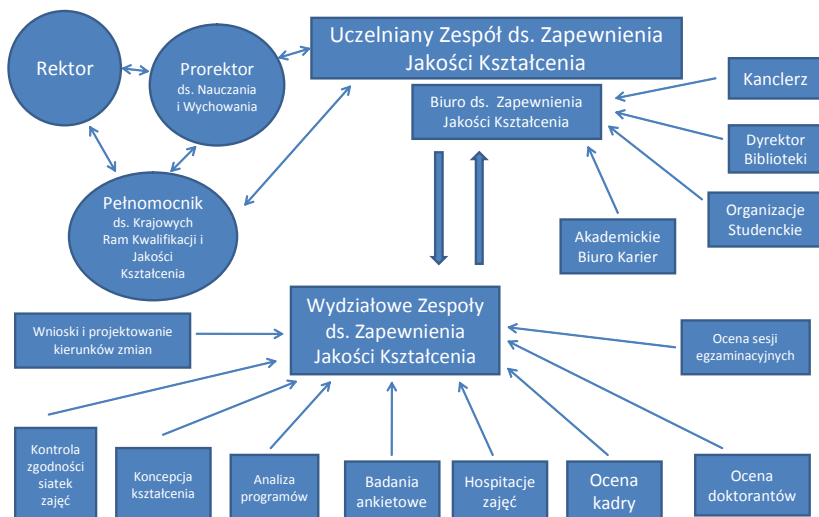
- strony organizacyjnej zajęć,
- jasności wymagań i obiektywizmu ocen,
- sposobu prowadzenia zajęć,
- stosunku nauczyciela akademickiego do studentów i doktorantów oraz jego dostępności w ramach konsultacji,
- ogólnej oceny zajęć.

Podstawowymi metodami oceny kadry dydaktycznej są: badania ankietowe opinii studentów i doktorantów, hospitacje zajęć dydaktycznych, ocena okresowa prowadzących zajęcia.

Wnioski z przeglądu jakości kształcenia zgodnie z treścią uchwał Senatu będą przedstawiane odpowiedniemu Dziekanowi oraz Rektorowi i Senatowi UM.

- WZZJK przygotowuje pisemne wnioski z przeglądu jakości kształcenia, przedstawiając je Dziekanowi i Uczelnianemu Zespołowi ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia do dnia 15 października.
- Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia przygotowuje pisemne wnioski z przeglądu jakości kształcenia na poszczególnych Wydziałach i przedstawia je Rektorowi i Senatowi UM w Łodzi do dnia 15 grudnia.

Uczelniany System ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia

Dr Tomasz Milewicz, Magdalena Pułka, Magdalena Spałkowska, Anna Pełka, Barbara Wasyl, Michał Kołodziejcki, Michalina Piotrowska, Jakub Kalisz, Agnieszka Gurdek, Katarzyna Rodzaj, Sandra Mrozińska, Joanna Bolsęga, Łukasz Warchoł, dr Danuta Galicka-Latała, prof dr hab. Józef Krzysiek
Kraków - CM UJ

SZKOLENIA Z ZAKRESU INFORMACJI NAUKOWEJ - SPOSTRZEŻENIA I PROPOZYCJE STUDENTÓW MEDYCZYNY

Abstract

The authors presented the ideas, aims, methods of organization and evaluation protocols of information literacy courses for medical undergraduate students. These remarks may help in developing similar courses for this group of users.

Streszczenie

Autorzy przedstawili poglądy na cele, sposób organizacji i oceny szkoleń zakresu umiejętności informacyjnych dla studentów. Mogą one stanowić pomoc w przygotowaniu szkolenia z tego zakresu dla tej grupy użytkowników

Wstęp

Prawdopodobnie nie ma działalności w ochronie zdrowia, która nie wymagałaby od osób ją prowadzących kompetencji informacyjnych (14). Stopień, w jakim konieczne jest posiadanie tych kompetencji zależy od rodzaju działań w ochronie zdrowia, jak i obszaru wiedzy, z którego pochodzą informacje (1). Programy nauczania prawie wszystkich kierunków są przeładowane, lekarze, pielęgniarki, naukowcy są bardzo zajęci swoimi obowiązkami, poza tym każdy sądzi, że precyzyjne znalezienie potrzebnych informacji nie stwarza większych trudności. Ponadto większość potencjalnych uczestników szkoleń nie widzi natychmiastowej korzyści z ich odbycia. Dopiero w chwili zaistnienia potrzeby użycia narzędzia takiego jak umiejętność poszukiwania informacji naukowej pojawia się świadomość braku jakichkolwiek lub pełnych umiejętności tego typu (1).

Osoby szkolące

Istotną kwestią jest wybór osoby prowadzącej szkolenie, która w zrozumiałym sposobie potrafiłaby nie tylko przekazać informacje studentom, ale także zainteresować ich tematem. Najlepszą osobą na to stanowisko wydaje się być bibliotekarz (9). Znanym faktem jest jednak niewielki stopień wiary studentów w pomocną rolę przewodników w świecie informacji naukowej, jaką mogą spełniać pracownicy biblioteki. Przyczyną tego jest zakorzeniony stereotyp identyfikujący pracowników bibliotek, jako ludzi